

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr. 2025-76-2E
Rīgā

16.07.2026.

Nr. 6-6/39

[personai A]
[e-pasts]

Bērnu aizsardzības centram
pasts@bac.gov.lv

[...] pamatskolas pirmsskolai
[e-pasts]

Jelgavas novada pašvaldībai
dome@jelgavasnovads.lv

Par iestāžu rīcību iespējamās fiziskas vardarbības pret bērnu gadījumā pirmsskolas izglītības iestādē

Pārbaudes lieta uzsākta, pamatojoties uz [personas A] (turpmāk – Iesniedzēja) iesniegumu par iestāžu rīcību, reaģējot uz ziņām par iespējamu fizisku vardarbību pret viņas dēlu [personu B] [...] pamatskolas pirmsskolā (iepriekš [...]). Izglītības iestādes pirmsskolas skolotāja [persona C] 2025. gada 8. oktobrī divas reizes esot iesitusi bērnam pa seju un norādījusi par notikušo nestāstīt vecākiem.

Pārbaudes lietas mērķis ir izvērtēt, vai Bērnu aizsardzības centrs (turpmāk – BAC) un Izglītības iestāde ir rīkojusies atbilstoši bērna tiesību un labas pārvaldības principiem, reaģējot uz ziņām par pedagoga iespējamu fizisku vardarbību pret bērnu, kā arī noteikt, vai konkrētajā gadījumā ir sniedzamas rekomendācijas trūkumu novēršanai.

Atzinuma ietvaros netiek pārvērtēts BAC lēmums administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros pēc būtības. Tiesībsardzes kompetencē ir izvērtēt, vai valstī izveidotais bērnu tiesību aizsardzības mehānisms konkrētajā gadījumā ir darbojies efektīvi, tiesiski un bērna labākajām interesēm atbilstoši.

1. Pārbaudes lietā konstatētie faktiskie apstākļi

2025. gada 14. oktobrī [persona A] vērsās vairākās iestādēs, norādot, ka viņas dēls [persona B] pēc atgriešanās no pirmsskolas mājās vecākajai mātai pastāstījis, ka skolotāja [persona C] viņam divas reizes iesitusi pa seju. Pēc bērna stāstītā notikušo esot redzējuši vairāki grupas bērni. Iesniedzēja norādīja arī uz informāciju, ka viens no bērniem sarunā ar vecākiem apstiprinājis, ka redzējis skolotāju sitam [personai B].

No iesnieguma un pievienotajiem materiāliem izriet, ka 2025. gada 9. oktobrī [persona A] ieradās Izglītības iestādē un informēja skolotājas [personu C] un [personu D] par bērna teikto. [Persona D] lūdza atļauju pārrunāt situāciju ar bērnu. Vēlāk Izglītības iestādes materiālos tika fiksēts, ka [persona D] bērnu iztaujājusi par notikušo un norādījusi, ka bērns esot atzinis, ka sniedzis nepatiesu informāciju par skolotājas [personas C] rīcību, kā arī paudis bailes to atklāt mātei.

Izglītības iestāde 2025. gada 9., 10. un 13. oktobrī apkopoja darbinieku paskaidrojumus un ziņojumus. [Persona C] noliedza fizisku vardarbību pret [personu B]. Skolotāju palīgi un mūzikas pedagogs ziņoja, ka 2025. gada 8. oktobrī nav novērojuši fizisku aizskaršanu vai starpgadījumus. Izglītības iestādes 2025. gada 13. oktobra sarunas protokolā fiksēts lēmums turpināt paskaidrojumu un ziņojumu apkopošanu, nodrošināt bērna drošību un par izvērtējuma rezultātiem informēt iesaistītās puses.

2025. gada 15. oktobrī BAC saņēma [personas A] iesniegumu par iespējamu fizisku vardarbību pret [personu B]. 2025. gada 19. oktobrī BAC saņēma arī Izglītības iestādes vēstuli un tās pielikumus. BAC 2025. gada 6. novembrī veica sarunu ar [personu B] un viņa māti. Sarunā bērns norādīja, ka [persona C] situsi viņam pa vaigu. 2025. gada 10. novembrī BAC sazinājās ar vairāku grupas bērnu likumiskajiem pārstāvjiem, tostarp ar to bērnu vecākiem, kuri varēja būt iespējamie liecinieki. Pēc atkārtota iesnieguma BAC 2025. gada 1. un 2. decembrī veica sarunas arī ar trim bērniem, kuri pēc iesniedzējas sniegtās informācijas varēja redzēt notikušo. Šie bērni neapstiprināja, ka [persona C] būtu fiziski aizskārusi [personu B].

BAC 2025. gada 13. novembrī un 8. decembrī sniedza [personai A] atbildes, kurās secināja, ka trūkst ticamu ziņu par faktiem, kas norādītu uz fiziskas vardarbības esību. Šīs atbildes tika noformētas kā atbildes uz iesniegumu, nevis kā Administratīvās atbildības likuma 117. pantā paredzēti lēmumi par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu vai atteikumu to uzsākt.

Pēc [personas A] atkārtotas vēršanās un tiesībsarga uzsāktās pārbaudes lietas BAC 2026. gada 12. janvārī pieņēma lēmumu Nr. [...] par atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu. Lēmumā secināts, ka iegūtās ziņas neapstiprina administratīvā pārkāpuma sastāvu, jo fiziskas vardarbības faktu apstiprina tikai bērna teiktais, savukārt Izglītības iestādes darbinieki un bērni (iespējamie liecinieki) to nav apstiprinājuši.

Izglītības iestādes 2025. gada 19. novembra informācijā BAC norādīts, ka [personai B] ir izstrādāts individuālais atbalsta plāns valodas prasmju un sociālo iemaņu attīstībai, nodrošinātas logopēda un speciālā pedagoga nodarbības, piesaistīts izglītības psihologs, ikdienā uzdevumi bērnam tiek skaidroti bilingvāli un ieviesta pozitīvas uzvedības veicināšanas sistēma. Vienlaikus norādīts, ka 2025. gada 2. novembrī bērna vecāki e-klasē informējuši, ka nevēlas, lai bērns būtu jebkādā individuālā kontaktā ar pirmsskolas pedagogiem, psihologu vai logopēdu līdz pārbaudes par iespējamu vardarbību pabeigšanai.

2. Tiesiskais regulējums

Valstī ir aizliegta jebkāda veida vardarbība pret bērniem. Tiesību aizsardzības mehānismi, kas tiek īstenoti, lai pasargātu bērnu no vardarbības, ir atkarīgi gan no vardarbības smaguma pakāpes, gan no tā, kura persona šo vardarbību īsteno.

Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumā lietā *F.O. pret Horvātiju* ir nostiprināta atziņa, ka skolotāju vai citu izglītības iestāžu darbinieku īstenota vardarbība vai pazemojoša izturēšanās pret bērnu nav savienojama ar bērna cieņas, privātās dzīves un tiesību uz izglītību aizsardzību. Valsts pienākums ir nodrošināt efektīvu un bērnam draudzīgu reaģēšanas mehānismu, kas ietver arī atbildību par vardarbību ar administratīviem, disciplināriem vai citiem līdzekļiem, kā arī skaidru nulles tolerances pieeju vardarbībai izglītības vidē.¹

¹ Eiropas Cilvēktiesību tiesa. (2021. gada 22. aprīlis). [F.O. pret Horvātiju](#) (pieteikums Nr. 29555/13).

Emocionālā un fiziskā vardarbība pret bērnu var būt administratīvi sodāma,² ja tajā nav saskatāmas noziedzīga nodarījuma pazīmes. Pie kriminālatbildības ir saucama persona, kura ir cietsirdīgi vai vardarbīgi izturējusies pret nepilngadīgo, ja ar to nepilngadīgajam nodarītas fiziskas vai psihiskas ciešanas un ja to nodarījusi persona, no kuras cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, un kas nerada vidēji smagus vai smagus miesas bojājumus (Krimināllikuma 174. pants), vai jebkura persona, kura ir nodarījusi bērnam miesas bojājumus (Krimināllikuma 125. vai 126., 130. pants).

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 81. pantu par bērna pamešanu novārtā vai fizisku vai emocionālu vardarbību pret bērnu piemēro brīdinājumu vai naudas sodu. Ja iespējamo pārkāpumu izdarījusi valsts vai pašvaldības institūcijas amatpersona vai darbinieks, administratīvā pārkāpuma procesu veic BAC (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 88. panta pirmā daļa).

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 73. pantu ikvienai personai ir pienākums nekavējoties ziņot policijai, Bērnu aizsardzības centram, bāriņtiesai vai sociālajam dienestam par likumpārkāpumu, kas vērsts pret bērnu. Īpašs ziņošanas pienākums ir izglītības iestāžu darbiniekiem un citām personām, kuru darba pienākumu veikšanā tiek vai var tikt skartas bērna tiesības un tiesiskās intereses. Ja šīs personas zina par bērna tiesību pārkāpumu un par to neziņo kompetentajām institūcijām, tās var tikt sauktas pie disciplinārās vai citas likumā noteiktās atbildības.

Administratīvās atbildības likuma 117. pants nosaka, ka amatpersona, iegūstot ziņas par iespējamu administratīvo pārkāpumu, ja nepieciešams, pārbauda šīs ziņas un pieņem vienu no trim lēmumiem: par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, par atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu vai par materiālu pārsūtīšanu pēc piekritības. Ja ziņu pārbaude ir ilgstoša, lēmums pieņemams ne vēlāk kā viena mēneša laikā no ziņu iegūšanas dienas.

Administratīvās atbildības likuma 121. panta otrā daļa nosaka, kādai informācijai jābūt ietvertai lēmumā par atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu, tostarp ziņām par notikuma faktiskajiem apstākļiem, līdz lēmuma pieņemšanas brīdim iegūtajiem pierādījumiem, lēmuma tiesisko pamatu un informāciju par to, ka lēmums nav pārsūdzams, bet prokurors ir tiesīgs iesniegt protestu.

² [Bērnu tiesību aizsardzības likuma](#) 81. pants (aplūkots 08.06.2026.).

Tiesībsardzes 2026.gada 7.janvāra atzinumā pārbaudes lietā Nr. 2024-48-27J,27N³ jau ir ticis norādīts, ka gadījumos, kad BAC saņem iesniegumu par iespējamu fizisku vai emocionālu vardarbību pret bērnu, iestādei nav tiesību aprobežoties ar formālu atbildi iesniegumu likuma kārtībā, ja pēc būtības ir lūgts reaģēt uz iespējamu administratīvo pārkāpumu. Ja BAC nesaskata pamatu uzsākt procesu, tam jāpieņem lēmums par atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu.

3. Tiesībsardzes vērtējums par BAC darbību administratīvā pārkāpuma lietā

BAC 2025. gada 15. oktobrī saņēma iesniegumu, kura saturs pēc būtības norādīja uz iespējamu fizisku vardarbību pret bērnu un uz konkrētu iespējamo pārkāpuma izdarītāju. Tādējādi BAC bija pienākums rīkoties Administratīvās atbildības likuma 117. panta kārtībā un pieņemt vienu no šajā normā paredzētajiem lēmumiem – par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, par atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu vai par materiālu pārsūtīšanu pēc piekritības.

BAC sākotnēji 2025. gada 13. novembrī sniedza atbildi,⁴ kurā secināja, ka trūkst ticamu ziņu par fiziskas vardarbības esību. Savukārt 2026. gada 16. janvāra atbildē⁵ iestāde atzina, ka šīs atbildes nav bijušas nolēmumi pēc būtības un ka lēmums par atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu pieņemts tikai 2026. gada 12. janvārī.

Līdz ar to secināms, ka BAC vēlāk ir novērsis sākotnējo procesuālo neatbilstību, pieņemot Administratīvās atbildības likuma 117. pantā paredzētu lēmumu. Šāda rīcība pēc būtības atbilst tiesībsardzes atzinumā par administratīvo pārkāpumu izskatīšanu vardarbības pret bērnu gadījumos iestādēs paustajai atziņai, ka gadījumos, kad iestāde saņem ziņas par iespējamu vardarbību pret bērnu, tai nav pamata aprobežoties ar atbildes sniegšanu iesniegumu likuma kārtībā. Vienlaikus jānorāda, ka neatbilstība tika novērsta novēloti, jo lēmums tika pieņemts tikai pēc trim mēnešiem, nevis Administratīvās atbildības likuma 117. pantā noteiktajā termiņā.

No BAC 2026. gada 12. janvāra lēmuma izriet, ka BAC pirms lēmuma pieņemšanas izvērtēja Izglītības iestādes darbinieku paskaidrojumus, [personas B] teikto, Izglītības iestādes sniegto informāciju, bērnu likumisko pārstāvju sniegto informāciju un vēlāk arī trīs bērnu kā iespējamo liecinieku sniegto informāciju. Līdz ar to nav pamata secināt, ka BAC nebūtu veicis pārbaudes darbības vai nebūtu vērtējis lietā pieejamo informāciju.

³ Tiesībsardzes 07.01.2026. atzinums [pārbaudes lietā Nr. 2024-48-27J,27N](#) par administratīvo pārkāpumu izskatīšanu vardarbības pret bērnu gadījumos iestādēs.

⁴ Bērnu aizsardzības centra 13.11.2025. vēstule Nr.2-2/4261.

⁵ Bērnu aizsardzības centra 16.01.2026. vēstule Nr.1-7/247.

Konkrētajā lietā fiziskas vardarbības faktu apstiprina bērna teiktais mājās un sarunā ar BAC, taču to neapstiprina Izglītības iestādes darbinieki un bērni, kuri varēja būt iespējamie liecinieki. Administratīvā pārkāpuma procesā pierādīšanas pienākums ir amatpersonai, un pierādāmie apstākļi uzskatāmi par pierādītiem tikai tad, ja pierādīšanas gaitā izslēgtas jebkādas saprātīgas šaubas par to esību vai neesību.⁶ Tādēļ pēc lietā pieejamajiem materiāliem tiesībsardzei nav pamata secināt, ka BAC 2026. gada 12. janvāra lēmums pēc būtības būtu acīmredzami nepamatots vai ka fiziskas vardarbības fakts būtu pierādīts.

Tomēr BAC lēmumā un iepriekšējās atbildēs lietotā pieeja par “ticamu ziņu” trūkumu ir vērtējama piesardzīgi. Ziņu ticamības pilnvērtīga izvērtēšana pēc būtības ir administratīvā pārkāpuma procesa sastāvdaļa, jo Administratīvās atbildības likums paredz, ka pierādījumu ticamība vērtējama, aplūkojot visus iegūtos faktus kopumā un savstarpējā sakarībā.⁷

Tiesībsardzes ieskatā konkrētajā gadījumā nav pietiekami skaidrs, kādēļ BAC, saņemot ziņas par pedagoga iespējamu fizisku vardarbību pret bērnu un veicot vairākas pēc būtības izmeklēšanas darbības, vispirms nepieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu. Administratīvās atbildības likums paredz, ka pēc administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas amatpersona pieņem vienu no diviem lēmumiem – lēmumu par soda piemērošanu vai lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu. Savukārt lēmumā par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu norādāmi lietā iegūtie pierādījumi, faktiskie apstākļi, tiesiskais pamats un pārsūdzēšanas kārtība.

Tādējādi, ja BAC būtu uzsācis administratīvā pārkāpuma procesu un pēc lietas izskatīšanas secinājis, ka nav pierādīts administratīvā pārkāpuma sastāvs vai ka administratīvais pārkāpums nav noticis, iestādei būtu pamats pieņemt lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu. Šāds risinājums labāk atbilstu situācijai, kurā iestāde faktiski ir veikusi vairākas pārbaudes un pierādījumu iegūšanas darbības. Turklāt šāds lēmums būtu administratīvā pārkāpuma lietā pieņemts lēmums, kuru likumā noteiktajos gadījumos var pārsūdzēt persona, kurai piemērots administratīvais sods, vai cietušais. Savukārt lēmums par atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu nav pārsūdzams – par to likums paredz tikai prokurora tiesības iesniegt protestu.

Līdz ar to secināms, ka BAC konkrētajā lietā ir novērsis sākotnējo procesuālo neatbilstību, pieņemot Administratīvās atbildības likuma 117. pantā paredzētu lēmumu, tomēr BAC rīcībā konstatējami

⁶ [Administratīvās atbildības likuma](#) 29., 87. un 89.pants (aplūkots 08.07.2026.).

⁷ Turpat, 91. pants.

trūkumi procesa veida izvēlē un termiņu ievērošanā. Ņemot vērā, ka BAC faktiski veica vairākas izmeklēšanas darbības, šādās situācijās bērna tiesību efektīvākai aizsardzībai un procesa dalībnieku procesuālo garantiju nodrošināšanai būtu jālemj par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, nevis pēc ilgstošas pārbaudes jāpieņem lēmums par atteikumu procesu uzsākt.

Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmais teikums noteic, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Savukārt šā panta otrais teikums nostiprina nevainīguma prezumpciju. Tādējādi administratīvā pārkāpuma procesā vienlaikus ir jānodrošina gan personas, kuru iespējams saukt pie administratīvās atbildības, tiesības uz aizstāvību un nevainīguma prezumpciju, gan arī cietušā tiesības uz efektīvu un procesuāli skaidru iespējama tiesību aizskāruma izvērtēšanu.

Satversmes tiesas atziņās norādīts, ka jēdziens “taisnīga tiesa” ietver gan institucionālo aspektu – neatkarīgu tiesu, gan procesuālo aspektu – pienācīgu lietas izskatīšanas procesu. Turklāt tiesības uz taisnīgu tiesu ietver arī tiesības uz pieeju tiesai.⁸

Administratīvā pārkāpuma procesā iestādes veikta lietas izskatīšana un motivēta lēmuma pieņemšana ir būtiska taisnīgas tiesas garantiju sastāvdaļa. Tieši iestādes lēmums administratīvā pārkāpuma lietā rada pamatu procesa dalībniekam īstenot likumā paredzētās pārsūdzības tiesības un vajadzības gadījumā panākt lēmuma tiesiskuma pārbaudi tiesā.

Tādējādi situācijā, kad iestāde pēc būtības jau ir veikusi vairākas pārbaudes darbības, bet formāli joprojām nav pieņēmusi lēmumu par procesa uzsākšanu, tiek mazināta procesa caurskatāmība un personas iespējas izmantot likumā paredzētās pārsūdzības iespējas. Tas ir īpaši būtiski lietās, kas skar iespējamu vardarbību pret bērnu izglītības iestādē, jo bērna likumiskajam pārstāvim ir jābūt skaidrai iespējai saprast, kādi pierādījumi ir vērtēti, kāpēc tie atzīti par pietiekamiem vai nepietiekamiem un kādā kārtībā šo vērtējumu var pārbaudīt tiesā.

Šādu pieeju apstiprina arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra par administratīvo pārkāpumu lietām. Eiropas Cilvēktiesību tiesa spriedumā lietā *Öztürk v. Germany* ir atzinusi, ka arī administratīvi kvalificēti mazāk smagi pārkāpumi var ietilpt Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta “krimināltiesiskā” aspekta tvērumā. Tiesa uzsvērusi, ka valstij nav liegts mazāk smagu pārkāpumu izskatīšanu uzticēt administratīvām iestādēm, tomēr personai jābūt iespējai

⁸ Latvijas Republikas Satversmes tiesa. (2024). Latvijas Republikas Satversmes 92. pants: Tiesības uz taisnīgu tiesu. Satversmes tiesas judikatūra (2. izd.). Satversmes tiesas Juridiskais departaments, 10. lpp.

šādas iestādes pieņemtu lēmumu nodot izskatīšanai tiesai, kas atbilst Konvencijas 6. panta prasībām.⁹ Līdzīgas atziņas izriet arī no Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā *Lauko v. Slovakia*, kurā norādīts, ka mazāk smaga administratīva pārkāpuma sankcionēšana var būt “krimināla” Konvencijas 6. panta izpratnē un līdz ar to tai piemērojamas taisnīgas tiesas garantijas.¹⁰

Vienlaikus jāuzsver, ka minētās garantijas nenozīmē personas tiesības panākt citas personas sodīšanu. Tās nozīmē tiesības uz tādu procesuālo kārtību, kurā iespējamais bērna tiesību aizskārums tiek izvērtēts efektīvi, motivēti un pārbaudāmi, bet personai, kuru iespējams saukt pie administratīvās atbildības, tiek nodrošināta nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību. Līdz ar to šādās lietās administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšana un, ja pārkāpums netiek pierādīts, lēmuma par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu pieņemšana labāk nodrošinātu gan bērna un viņa likumiskā pārstāvja procesuālās garantijas, gan arī pie atbildības saucamās personas tiesības uz skaidru un taisnīgu procesu.

4. Tiesībsardzes vērtējums par Izglītības iestādes rīcību

Pārbaudes lietā secināts, ka ar [personu B] par iespējamo vardarbību sarunājās Izglītības iestādes pedagogs. Vēlāk Izglītības iestādes materiālos šī saruna izmantota, lai pamatotu secinājumu, ka bērns esot sniedzis nepatiesu informāciju un baidījies no mātes reakcijas.

Šāda rīcība vērtējama kā neētiska un neatbilstoša bērna labāko interešu principam. Pedagogs, kurš ir iespējamā pārkāpuma izdarītājas kolēģis, nedrīkst iztaujāt piecgadīgu bērnu par iespējamu kolēģes vardarbību un pēc tam šo sarunu izmantot bērna sākotnējā stāstījuma apšaubīšanai.

Šādās situācijās izglītības iestādei ir jānodrošina bērna drošība, pēc iespējas precīzi un neitrāli jāfiksē bērna spontāni sniegtā informācija, jā saglabā iespējamie pierādījumi un jāziņo kompetentajām iestādēm. Bērna padziļinātu iztaujāšanu par iespējamu vardarbību drīkst veikt tikai lietas izskatīšanā neieinteresēta persona, kuras kompetencē ir iespējamās vardarbības izmeklēšana – konkrētajā gadījumā BAC darbinieks.

Pārbaudes lietā konstatēts, ka lietā ir iesniegta atbalsta vēstule [personai C] ar vairākiem parakstiem. BAC norādīja, ka šo vēstuli vērtējis tikai kā pedagogu raksturojošu apstākli, nevis kā pierādījumu par iespējamo vardarbības epizodi. Šāda pieeja pēc būtības ir pamatota, jo citu vecāku

⁹ [Öztürk pret Vāciju](#), pieteikums Nr. 8544/79, 1984. gada 21. februāris.

¹⁰ [Lauko pret Slovākiju](#), pieteikums Nr. 26138/95, 1998. gada 2. septembris.

vispārīgs viedoklis par pedagogu nevar pierādīt vai atspēkot konkrētu iespējamās vardarbības epizodi pret konkrētu bērnu.

Vienlaikus atbalsta vēstules parādīšanās vardarbības pārbaudes laikā rada būtiskas bažas par konfidencialitātes ievērošanu un bērna ģimenes iespējamu pakļaušanu netiešam spiedienam. Izglītības iestādei un pašvaldībai ir pienākums nodrošināt, lai vardarbības gadījuma pārbaudes laikā netiktu organizētas vai pieļautas darbības, kas var radīt spiedienu uz bērnu vai viņa ģimeni, stigmatizēt bērnu vai mazināt uzticēšanos izmeklēšanas procesam. Parakstu vākšana pedagoga atbalsta vēstulē bērnu tiesību pārkāpuma pārbaudes laikā nav savienojama ar bērnam drošu un neitrālu vidi, ja tā notiek, izmantojot informāciju par konkrēto bērnu vai ģimeni.

Tiesībsardzes secinājumi pārbaudes lietā

Ar šo atzinumu pārbaudes lietu pabeidzu, secinot turpmāk minēto.

1. Iespējamās vardarbības pret bērnu gadījumā iestāžu rīcībai jābūt skaidrai, savlaicīgai, ievērojot bērna labākās intereses. Šādās lietās būtiska nozīme ir ne tikai gala lēmumam, bet arī tam, vai lietas izskatīšanas gaitā bērnam netiek nodarīts papildu kaitējums, kā arī, vai bērna vecāki (vai citi likumiskie pārstāvji) ir pietiekami informēti par izmeklēšanas procesu un vai viņiem ir tiesības šaubu gadījumā pārsūdzēt lēmumu augstākai instancei, tostarp tiesā.
2. BAC konkrētajā gadījumā veica vairākas izmeklēšanas darbības, tomēr nepieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu. Lietās, kurās iestādei nepieciešams veikt plašākas izmeklēšanas darbības un pēc būtības vērtēt pierādījumus, bērna tiesību aizsardzībai un procesa dalībnieku tiesiskajai drošībai labāk atbilst administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšana. Ja pārkāpums netiek pierādīts, process izbeidzams ar motivētu un pārsūdzamu lēmumu.
3. Izglītības iestādes sākotnējā rīcībā konstatējams trūkums bērnam draudzīgas un neitrālas reaģēšanas uz iespējamu vardarbības gadījumu nodrošināšanā. Pirmsskolas vecuma bērna iztaujāšana par pedagoga iespējamu vardarbību nevar tikt uzticēta personai, kura strādā tajā pašā grupā vai atrodas koleģiālās attiecībās ar iespējamo pārkāpuma izdarītāju. Šāda rīcība ir neētiska un var mazināt gan bērna drošības izjūtu, gan vēlākas pārbaudes objektivitāti.
4. Izglītības iestādei, saņemot ziņas par iespējamu vardarbību, nav pašai jānoskaidro bērna teiktā patiesums pēc būtības. Iestādes pienākums ir nekavējoties nodrošināt bērna drošību, neitrāli fiksēt bērna spontāni sniegto informāciju, saglabāt iespējamās pierādījumus un ziņot

kompetentajām iestādēm. Bērna padziļināta iztaujāšana par iespējamu vardarbību jāveic kompetentām un neitrālām personām izmeklēšanas ietvaros.

5. Izskatot iespējamās vardarbības gadījumus izglītības iestādēs, īpaša uzmanība pievēršama konfidencialitātes ievērošanai un bērnam drošas vides nodrošināšanai. Iestādei jāraugās, lai pārbaudes laikā netiktu pieļautas darbības, kas var radīt spiedienu uz bērnu vai viņa vecākiem, veicināt bērna vai ģimenes stigmatizāciju vai mazināt uzticēšanos pārbaudes objektivitātei.
6. Izglītības iestādēs nepieciešams nostiprināt vienotu izpratni par rīcību gadījumos, kad bērns vai viņa vecāki ziņo par darbinieka iespējamu vardarbību. Šādai rīcībai jābūt vērstai uz bērna labāko interešu nodrošināšanu, bērna drošību, konfidencialitātes ievērošanu un apstākļu neitrālu noskaidrošanu, nepieļaujot bērna vai viņa ģimenes nepamatotu vainošanu vai pakļaušanu nelabvēlīgai attieksmei.

Tiesībsardzes rekomendācijas

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto tiesībsarga kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, **aicinu:**

Bērnu aizsardzības centru:

1. Turpmāk, saņemot iesniegumu, kura saturs norāda uz iespējamu fizisku vai emocionālu vardarbību pret bērnu, savlaicīgi pieņemt Administratīvās atbildības likuma 117. pantā paredzētu lēmumu.
2. Gadījumos, kad nepieciešams veikt plašākas izmeklēšanas darbības, tostarp iztaujāt bērnu, apzināt iespējamās lieciniekus un vērtēt pierādījumus pēc būtības, uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu un izmeklēšanas darbības veikt tā ietvaros.

[...] pamatskolas pirmsskolu:

1. Nepieļaut, ka bērnu par iespējamu vardarbību iztaujā persona, kura strādā tajā pašā grupā vai atrodas koleģiālās attiecībās ar iespējamo pārkāpuma izdarītāju.

2. Saņemot informāciju par iespējamu vardarbību pret bērnu, nekavējoties nodrošināt bērna drošību, neitrāli fiksēt bērna spontāni sniegto informāciju, saglabāt iespējamus pierādījumus un ziņot kompetentajām iestādēm.
3. Nodrošināt konfidencialitāti iespējamās vardarbības gadījumu pārbaudes laikā, nepieļaujot informācijas izplatīšanu vai darbības, kas var radīt spiedienu uz bērnu vai viņa vecākiem.
4. Pārrunāt ar pirmsskolas darbiniekiem rīcību situācijās, kad bērns vai vecāki ziņo par iespējamu darbinieka vardarbību, īpaši uzsverot bērna drošību, neitrālu attieksmi un bērnam draudzīgu komunikāciju.

Jelgavas novada pašvaldību veikt turpmāk norādītās darbības:

1. Iepazīties ar atzinumā ietvertajiem secinājumiem un Izglītības iestādei sniegtajām rekomendācijām, kā arī nodrošināt, ka Jelgavas novada izglītības iestādēs ir skaidra un vienota rīcības kārtība gadījumiem, kad tiek saņemta informācija par darbinieka iespējamu vardarbību pret bērnu.
2. Nodrošināt, ka pašvaldības padotībā esošās izglītības iestādes iespējamās vardarbības pārbaudes laikā ievēro konfidencialitāti un nepieļauj darbības, kas var radīt spiedienu uz bērnu vai viņa ģimeni.
3. Pārbaudīt, vai pēc iespējamās vardarbības gadījuma [personai B] tiek nodrošināta iekļaušanās un ikdienas labbūtība izglītības iestādē, tostarp izvērtējot, vai bērnam ir droša, atbalstoša un bērna vajadzībām atbilstoša vide, vai netiek pieļauta nelabvēlīga attieksme pret bērnu vai viņa ģimeni un vai nepieciešamības gadījumā bērnam tiek nodrošināti atbilstoši atbalsta pasākumi.

Lūdzu par paveikto un plānoto rekomendāciju ieviešanā informēt **līdz 2026. gada 1. decembrim**.

Ar cieņu

tiesībsardzes vietniece

Laura Šāberte